

humane, highly moral, highly educated, creative, spiritual and cultural personality of a student of a pedagogical university, who is capable to build harmonious interpersonal relations based on respect of the laws of Truth, Good and Beauty.

Keywords: *Humancenterism principle, concept of sustainable human development, person as supreme value, creative personality, student-centered approach.*

Кузьмич Вячеслав Кузьмович – здобувач кафедри педагогічної майстерності та менеджменту ПНПУ імені В. Г. Короленка.
E-mail: grinovamv@gmail.com

Kuz'mych Vyacheslav Kuz'movych – Researcher of the Department of Pedagogical Skills and Management of V. G. Korolenko PNP. U.
E-mail: grinovamv@gmail.com

УДК 37.013.42:37.011.32:351.74

РОЛЬ ПЛОТНОГО ПРОЕКТУ «ШКІЛЬНИЙ ОФІЦЕР ПОЛІЦІЇ» В СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ ТА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

О. В. Лапа

У статті охарактеризовано проект «Шкільний офіцер поліції», який покликаний не тільки вирішити проблеми ювенальної превенції в нашій країні, але й сприяти успішній соціалізації дітей та учнівської молоді. Проаналізовано програму просвітницько-профілактичних занять «Школа і поліція», розглянуто принципи співпраці загальноосвітнього навчального закладу і шкільного офіцера поліції. Також розглянуто результати перших кроків реалізації вищезгаданого проекту на шляху покращання процесу соціалізації дітей та учнівської молоді.

Ключові слова: *шкільний офіцер поліції, спільний проект, соціалізація, діти, учнівська молодь, співпраця школи і поліції.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Взаємодія різноманітних інститутів українського соціуму спрямована на успішну соціалізацію дітей та молоді в умовах складної суспільно-економічної ситуації. Соціалізація особистості є ефективною за дотримання певних

умов, а саме: гуманізації процесу соціального виховання, відповідності змісту соціально-педагогічної роботи умовам конкретного соціуму, оптимального співвідношення цілеспрямованих взаємодій різноманітних соціальних інститутів, які беруть участь у процесі соціалізації. Конкретний соціальний інститут займає власну нішу в соціумі, але діяльність кожного орієнтована на створення такого суспільства, яке б дало дітям та молоді позитивний досвід міжособистісного спілкування. Окрім цього, в процесі соціалізації підрастаюче покоління повинно оволодіти суспільними нормами, цінностями, традиціями. Національна поліція України як новітній соціальний інститут започаткувала масштабний проект «Шкільний офіцер поліції», який покликаний не тільки вирішити проблеми ювенальної превенції в нашій країні, але й сприяти успішній соціалізації дітей та учнівської молоді. У статті розглянуто результати перших кроків реалізації вищезгаданого проекту на шляху оптимізації соціального виховання молодого покоління українських громадян.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. З кінця XIX століття й по теперішній час проблеми соціалізації особистості розглядалися з соціологічних, філософських, психологічних, педагогічних позицій. Соціалізацію дітей та учнівської молоді розглядали такі вітчизняні вчені, як К. Альбуханова-Славська, Р. Арцішевський, І. Бех, Л. Божович, А. Богуш, Л. Варяниці, Л. Вигоцький, О. Вишневський, Н. Гавриш, С. Курінна, Н. Лисенко, Т. Логвиненко, І. Печенко, Н. Побірченко, Т. Поніманська, Ю. Приходько, І. Рогальська-Яблонська, С. Савченко, С. Сайко, В. Сухомлинський, О. Сухомлинська, Д. Фельдштейн та ін. [1]. Окрім того, в області шкільної освіти й соціального виховання в суспільних інститутах діє комплексна державна програма «Освіта», яка вказує на засоби, форми й методи здійснення такого виховання. Отже, суспільні дії, спрямовані на соціалізацію дітей та молоді, повинні мати під собою не тільки наукову, законодавчу, але й серйозну державну основу.

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Хоча соціалізація дітей та шкільної молоді різнобічно розглядалася вченими, ми маємо недостатню кількість наукових досліджень, присвячених соціальній виховній діяльності соціального інституту Національної поліції України. У статті зроблена спроба охарактеризувати ювенальну превентивну роботу саме цього новітнього соціального інституту. Мета

статті полягає у визначенні ролі пілотного українського проекту «Шкільний офіцер поліції» в соціалізації дітей та учнівської молоді.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Національна поліція України звернула увагу на дітей як категорію громадян, які у процесі соціалізації потребують невідкладної допомоги держави та її соціальних інститутів. Ще в 2006 році в Україні розпочав свою діяльність масштабний проект «Реформування системи кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні», спонсором якого виступив канадський уряд. Метою цього проекту є покращення та зміни українського кримінального судочинства щодо дітей, починаючи від етапу профілактики до реалізації безпосередньо стадій кримінального судочинства над дітьми, які вчинили кримінальні правопорушення, були засуджені до відбування покарання тощо. Національна поліція України взяла на себе соціально-педагогічну діяльність щодо реалізації профілактичної частини вищезгаданого проекту через реалізацію експериментальної моделі нового проекту «Шкільний офіцер поліції». Отже, в 2016-2017 навчальному році в загальноосвітніх навчальних закладах чотирьох міст України: Києва, Львова, Одеси, Івано-Франківська почали впровадження проекту «Шкільний офіцер поліції». У проекті беруть участь 295 столичних шкіл, 106 львівських, 116 одеських та 41 івано-франківська школа. Якщо пілотний проект дасть позитивні результати, його запровадять у навчальних закладах переважної більшості міст України. Метою проекту є впровадження програми «Школа і поліція», яка розроблена в межах реалізації програми «Співпраця поліції та шкіл», яку практично реалізує українська держава відповідно до проекту «Реформування системи кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні» [4].

Були визначені наступні принципи співпраці поліції та загальноосвітніх навчальних закладів, а саме:

– законності – працівники поліції та навчального закладу приймають рішення і застосовують методи втручання у виховання відповідно до законодавства України з урахуванням інтересів неповнолітніх громадян. Всі рішення, дії та заходи, які стосуються дітей, мають бути засновані на врахуванні особистісних характеристик та індивідуальних рис конкретної дитини з метою забезпечення захисту її прав і реабілітації;

– раннього втручання – причини й умови правопорушень неповнолітніх мають бути визначені в найкоротші строки з метою запобігання новим правопорушенням;

– пропорційності й доцільності втручання, коли заходи реагування на правопорушення дитини повинні бути індивідуалізовані, відповідати рівню її зрілості, ступеню протиправної поведінки, відповідати обставинам, подіям, обсягу шкоди, завданої суспільству чи особистості;

– належного використання інформації, коли будь-яка інформація, отримана співробітником поліції, школою, іншим навчальним закладом не може бути використана для застосування дій репресивного характеру щодо неповнолітніх, персоналу, навчального закладу;

– конфіденційності приватної інформації щодо неповнолітнього: будь-яка інформація, пов'язана з дитиною, її поведінкою, життєвими обставинами не може бути використана публічно та розкрита іншим сторонам [2].

Міністерство освіти і науки України визначило методичну базу реалізації програми, а саме «Методичні рекомендації щодо проведення просвітницько-профілактичних занять з учнями 1-11-х класів за програмою «Школа і поліція», які схвалені для використання у загальноосвітніх навчальних закладах Науково-методичною комісією з проблем виховання дітей та учнівської молоді Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» від 18.04.2016 № 2.1/12-г-159) [2].

Із загальноосвітніми навчальними закладами співпрацюватимуть працівники поліції, які пройшли спеціальне навчання та призначені шкільними офіцерами поліції. Як зазначає куратор проекту «Шкільний офіцер поліції» Оксана Капітанська, тимчасово виконуюча обов'язки старшого інспектора з особливих доручень відділу зв'язків з громадськістю Департаменту патрульної поліції України, офіцерів до роботи в школах відбирають на добровільних засадах, віддаючи перевагу особам, які мають педагогічну чи юридичну освіту [3, с. 9]. За шкільним офіцером поліції закріплюється від двох до п'яти загальноосвітніх навчальних закладів району, в якому він несе патрульну службу, враховуючи знання специфіки району, можливість частого відвідування шкіл навіть поза уроками чи виховними заходами.

Співпраця зі шкільними офіцерами поліції знаходить відображення в планах роботи загальноосвітніх закладів на навчальний рік. У кожному навчальному закладі призначають особу, відповідальну за реалізацію проекту (як правило, заступника директора навчального закладу з виховної роботи чи соціального педагога).

Про факт співпраці укладається Угода про співробітництво між міськими Управліннями патрульної поліції і Департаментом (управлінням) освіти і науки.

В Угоді про співробітництво чітко зазначені обов'язки та повноваження шкільного офіцера поліції, а саме: співпраця в партнерстві з учнями, вчителями, батьками, адміністрацією школи, соціальною громадою для створення та підтримки здорового і безпечного шкільного колективу; проведення просвітницько-профілактичних занять з учнями за програмою «Школа і поліція»; проведення індивідуальних зустрічей з дітьми, учнівською молоддю, їх батьками чи опікунами; участь у засіданнях рад з профілактики злочинності, за потреби – в зборах батьківських комітетів та педагогічних нарадах у навчальному закладі; участь у батьківських зборах і педрадах; проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед батьків та педагогічних працівників щодо попередження негативних явищ в учнівському середовищі; забезпечення ефективного і вчасного реагування на виклики керівників навчальних закладів.

До обов'язків шкільного офіцера поліції також входить: профілактична робота з учнями, залучення їх до позитивних видів діяльності; планування та впровадження разом із відповідальною особою заходів, спрямованих на попередження правопорушень серед учнів; реагування на інциденти, які сталися на шкільній території; допомога жертвам правопорушень; пропаганда законослухняної поведінки серед учнівської молоді; поширення законодавчої інформації в молодіжному середовищі; інформування батьків та адміністрації щодо порядку дій та установ, з якими потрібно зв'язатися у випадку зникнення дитини, консультація постраждалих у разі насильницької поведінки, пояснення процедур поліцейського розслідування та інші обов'язки згідно з чинним законодавством України [2].

Зі сторони загальноосвітніх навчальних закладів відповідальна особа, призначена закладом, повинна належно виконувати свої обов'язки, що виникають у контексті спільних зобов'язань. До обов'язків відповідальної особи входить: інформування учнів, батьків, дорослих щодо правил поведінки у навчальному закладі; сприяння та заохочення безконфліктної, неагресивної поведінки учнів; сприяння і підтримка роботи шкільного офіцера поліції в навчальному закладі; за необхідності забезпечення участі офіцера в педрадах, нарадах, зборах батьківських комітетів, радах з профілактики злочинності. Також відповідальна особа повинна вчасно (протягом навчального дня або

негайно) повідомляти офіцеру про інциденти, які потребують втручання поліції, забезпечувати офіцерові вільне відвідування та перебування на території навчального закладу задля проведення профілактичних заходів, сприяти проведенню зустрічей офіцера з батьками, зокрема й надавати місце для проведення бесіди з учнями, запрошувати офіцера до участі у шкільних заходах, які проводяться для учнів та (або) їхніх батьків.

Програма визначає також спільні дії сторін. Так, шкільний офіцер поліції та відповідальна особа загальноосвітнього навчального закладу мають підтримувати тісне партнерство, намагатися максимально використовувати його задля профілактики злочинності в шкільному середовищі.

Чітко розписана методика роботи шкільного офіцера поліції щодо організації профілактичної роботи у навчальному закладі. Офіцер спільно з адміністрацією мають узгодити першочергові напрями роботи та середню кількість годин перебування в навчальному закладі для здійснення профілактичної роботи з учнями.

Офіцер разом із відповідальною особою на початку кожного навчального року складають щорічний план спільних заходів профілактичної роботи з учнями. Заходи профілактичної роботи передбачають присутність офіцера у школі та спілкування з учнями, індивідуальні бесіди з ними проведення тематичних занять зі школярами, участь у засіданні батьківських комітетів та інших заходах, що проводить навчальний заклад. Першочергові напрями профілактичної роботи визначаються на підставі аналізу загальної інформації про школу, стан злочинності в районі, інформації про: зареєстровані правопорушення, вчинені учнями навчального закладу, кількість зареєстрованих повідомлень про інциденти від навчального закладу протягом попереднього навчального року. Спеціальні форми профілактичної роботи офіцер узгоджує з адміністрацією навчального закладу, з мінімалізацією втручання в навчально-виховний процес.

Програма просвітницько-профілактичних занять «Школа і поліція», розроблена для роботи з учнями 1-11-х класів, має на меті формування правослухняної поведінки, запобігання конфліктів і правопорушень.

Програмою передбачено 18 занять тривалістю 35-45 хвилин кожне. Відповідно до програми окреслимо тематику занять шкільного офіцера поліції, які сприятимуть успішній соціалізації дітей та учнівської молоді.

Теми занять у 1-5 класах: «Поведінка у ситуаціях, коли ти загубився чи заблукав», «Дитина і незнайомиць», «Дитина та автомобільний транспорт», «Безпечна дорога до школи», «Безпечна поведінка в автомобілі», «10 головних правил безпеки для дітей».

Теми для проведення занять з учнями 6-11 класів: «Права дитини», «Відповідальність підлітків за порушення закону», «Дії у випадку, коли тебе затримала поліція», «Наркотики та закон», «Протибідність булінгу в дитячому середовищі», «Причини правопорушень серед підлітків та їх попередження», «Розв'язання конфліктів мирним шляхом», Поведінка у місцях скупчення великої кількості людей», «Безпека дорожнього руху для велосипедистів», «Безпека при самостійному пересуванні містом», «Безпечна поведінка дитини в автомобілі як пасажера і помічника водія», «Надання першої медичної допомоги», «Базова самооборона», «Межі допустимої самооборони», «Поведінка глядачів на стадіонах», «Попередження вживання наркотиків», «Безпечний інтернет для користувачів підліткового віку», «Запобігання насильству над дітьми», «Запобігання торгівлі людьми», ««Поліція і громада (функції, роль, засоби поліції)», «Проекти на користь громади» [2].

Міністерство освіти і науки України разом з Департаментом патрульної поліції України в результаті реалізації проекту «Шкільний офіцер поліції» передбачило очікувані результати, а саме: створення безпечного середовища в школі, зменшення рівня шкільної злочинності, захисту вразливої категорії учнів від віктимізації, покращення партнерства між освітніми закладами та поліцією, формуванню позитивного сприйняття поліції громадою.

За умов успішної реалізації пілотного проекту «Шкільний офіцер поліції» в чотирьох містах України Міністерство освіти і науки України очікує формування в дітей та учнівської молоді мотиваційного, когнітивного та поведінкового компонентів правомірної та безпечної поведінки в суспільстві з метою запобігання дитячих правопорушень, мінімізації ризиків для здоров'я і життя неповнолітніх.

Як зазначає куратор проекту «Шкільний офіцер поліції» у пілотних містах О. Капітанська, робота шкільних офіцерів має позитивні відгуки не тільки фахівців, шкільних педагогів, а й безпосередньо дітей та учнівської молоді, адже вона ведеться на гуманістичних, добровільних, безкорисливих засадах з метою покращення якості життя підростаючого покоління [3, с. 8].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, розглянувши результати перших кроків реалізації вищезгаданого

проекту на теренах українського суспільства, відзначимо непересічну роль волонтерської допомоги української поліції юним громадянам на шляху їх соціалізації в сучасних нелегких соціально-економічних умовах.

Перспективами нашої подальшої роботи ми бачимо дослідження аспектів співпраці української поліції та педагогічного загалу в процесі соціального виховання дітей та молоді.

Література

1. Бобак О.Б. Педагогічні засади соціалізації дітей дошкільного віку в сім'ї в II-й половині XX століття: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01/ Бобак О.Б.; Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. – м. Дрогобич, 2015 – 23 с.
2. Програма «Школа і поліція» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/programa-shkola-i-politsiya/>
3. Снігульська В. Шкільний офіцер поліції. Який він? / Снігульська В.// Соціальний педагог. – 2016. - №11. – с.7-11.
4. Чим займатиметься шкільний офіцер поліції [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.pedrada.com.ua/article/193-qqq-16-m9-05-09-2016-chim-zaymatimetsya-shklniy-oftser-polts>

РОЛЬ ПИЛОТНОГО ПРОЕКТА «ШКОЛЬНИЙ ОФИЦЕР ПОЛИЦИИ» В СОЦИАЛИЗАЦИИ ДЕТЕЙ И УЧАЩЕЙСЯ МОЛОДЕЖИ

О. В. Лапа

В статье охарактеризован проект «Школьный офицер полиции», который призван не только решить проблемы ювенальной превенции в нашей стране, но и способствовать успешной социализации детей и учащейся молодежи. Проанализирована программа просветительско-профилактических занятий «Школа и полиция», рассмотрены принципы сотрудничества общеобразовательного учебного заведения и школьного офицера полиции. Также рассмотрены результаты первых шагов реализации вышеупомянутого проекта на пути улучшения процесса социализации детей и учащейся молодежи.

Ключевые слова: *школьный офицер полиции, совместный проект, социализация, дети, учащаяся молодежь, сотрудничество школы и полиции.*

THE ROLE OF PILOT PROJECT «SCHOOL POLICE OFFICER» IN THE SOCIALIZATION OF CHILDREN AND STUDENT YOUTH**O. V. Lapa**

In the article the project «School police officer» is described. It is directed at solving of the problem of juvenile prevention in our country, but also at facilitation of successful socialization of children and youth. The program of educational and preventive exercises «School and police» is analyzed; the principles of cooperation of educational institution and school police officer are examined. Besides, the results of the first steps of implementation of the above-mentioned project towards improvement of the process of socialization of children and youth are characterized.

Keywords: *School police officer, joint project, socialization, children, student youth, cooperation of schools and police.*

Лапа Оксана Вікторівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри соціальної педагогіки та інформаційних технологій в освіті гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ, Україна) E-mail: oksana.lapa@ukr.net

Lapa Oksana Viktorivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer of Social Pedagogy and Information Technologies in Education of Humanities and Pedagogy Faculty of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine) E-mail: oksana.lapa@ukr.net

УДК 378.112:303.823

**ПІДТРИМКА ПЕРСОНАЛУ ВНЗ В ЧАСИ ЗМІН:
АДАПТАЦІЯ ДОСВІДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ВЕЛИКОБРИТАНІЇ****Т. В. Модестова**

В статті розглянута проблема підтримки персоналу вітчизняних ВНЗ в часи змін. Визначено доцільність імплементації досвіду вищої освіти Великобританії у зазначеному контексті. Проаналізовано рекомендації фахівців вищої освіти Великобританії щодо налагодження ефективної діяльності колективу ВНЗ в часи змін. Схарактеризовано доцільні інструменти підтримки окремих команд або проектних груп ВНЗ в контексті планування змін у вищій школі України. Схарактеризовано доцільні інструменти підтримки всього